Parašė Dalius Rakutis
Antradienis, 29 Balandis 2014 14:52

Nepaisant įvykių Ukrainoje ir kitų svarbių valstybei reikalų, susirinkęs į pavasarinę sesiją Seimas jau pirmąją dieną ėmėsi žuvininkystės reikalų. (Priminsime, kad per 2013 metų gruodžio mėnesį, nepaisydami audringų meškeriotojų ir Aplinkos ministerijos protestų, Seimo nariai didele persvara buvo priėmę verslinei žūklei naudingas žuvininkystės įstatymo pataisas, kurias vetavo LR prezidentė Dalia Grybauskaitė.)

Buvo nuspręsta iškart nebalsuoti, o dar kartą atsiklausti Seimo komitetų nuomonės. Kaip reikėjo tikėtis – tiek Seimo Kaimo reikalų komitetas, tiek Aplinkos reikalų komitetas (tiesa, šįkart ne itin vieningai) Seimui rekomendavo atmesti prezidentės veto ir palikti gruodžio mėnesio Seimo nutarimą. Tad, kalbant atvirai, visų mačiusių šiuos posėdžius meškeriotojų veiduose vilties ženklų, kad šįkart pavyks sustabdyti verslinės žūklės lobistų stumiamą įstatymą, buvo nedaug.

Ketvirtadienis, kovo 12-oji, turėjo tapti lemiamo mūšio diena, nemaža dalimi nulemiančia, kas laukia mūsų vandens telkinių. Ar ten dar ilgai išliks verslinė žūklė, kaip ji bus reguliuojama ir kas spręs – kokias kvotas skirti vidaus vandenyse žvejojantiems žvejams verslininkams?

Įstatymo svarstymas prasidėjo apie pietus nuo aštrių pasisakymų. Juos pradėjo Seimo narys, liberalų sąjūdžio atstovas Eugenijus Gentvilas, pasiūlęs atmesti prezidentės veto dėl to, kad jos pataisos visame įstatymo fone esančios neesminės ir ginčytinos. Po jo kalbėjęs aplinkos ministras Valentinas Mazuronis gynė priešingą poziciją – prezidentės siūlomos pataisos palieka vandenis paprastiems žmonėms (tikriausiai turimi galvoje meškeriotojai), o žuvį pardavimui galima juk išsiauginti tvenkiniuose. Mūsų ežerai ir taip verslinės žūklės yra nustekenti, todėl logiška, kad limitą, kiek žuvų leidžiama pagauti versliniais įrankiais, turėtų priimti Aplinkos ministerija, atsižvelgusi į mokslininkų išvadas, o ne jų gaudymu suinteresuota Žemės ūkio ministerija.

Po aplinkos ministro pasisakymo į tribūną stojo pagrindinis verslinės žūklės „patronas“ Seime, pagarsėjęs aršia kova su skalūnų dujų žvalgyba ir kitais strateginiais projektais, socialdemokratas Algimantas Salamakinas. Jis paminėjo jau iki skausmo pažįstamus verslininkų argumentus apie verslinės žūklės tradiciškumą bei darbo vietas ir paragino atmesti prezidentės veto. Atrodė, kad šioje fazėje svarstyklės galutinai pakrypo nemeškeriotojų naudai, juo labiau, kad kalbėti rengėsi dar vienas verslinės žūklės palaikymo entuziastas, taip pat socialdemokratas Bronius Pauža. Bet čia prasidėjo netikėtumai: šį kartą mums malonus į tribūną palypėjęs konservatorius Kęstutis Masiulis, garsiai ir nuosekliai perskaitęs skaičius, kokią naudą valstybei duoda meškeriotojai ir kokią – verslinės žūklės atstovai, pareiškė labai abejojąs verslinės žūklės skaidrumu, todėl palaikąs prezidentės veto. Po šio pranešimo buvusiems salėje kolegoms susidarė įspūdis, kad nemaža dalis Seimo narių pirmą kartą išgirdo šiuos skaičius – salėje kilo šurmulys. Po Masiulio skaičiais paremtų argumentų nė ponui Paužai nepavyko ilga gražbylyste ištaisyti situacijos žvejų verslininkų naudai. Maža to, po salę pradėjo lakstyti simpatijomis meškeriotojams garsėjantis socialdemokratas Gediminas Kirkilas, aktyviai įkalbinėdamas savo partijos kolegas, pasimatė kitų požymių, kad mūšis toli gražu nepralaimėtas. Neramūs žvejus verslininkus remiančių Seimo narių veidai čia pat išdavė, kad ir jie nėra tikri, jog pavyks surinkti prezidentės veto atmetimui reikalingą 71 Seimo nario balsą.

Artėjo balsavimas, kuriame įvyko tikras stebuklas – 80 iš 104 Seimo narių nubalsavo pritarti prezidentės veto. Posėdį iš balkono stebėję kolegos negailėjo džiaugsmo ovacijų. O man ir, tikiu, daug kam vis tiek buvo keista: kaip čia dabar, ką tik agitavę pasipriešinti prezidentės pozicijai net ir aršiausi verslinės žūklės rėmėjai staiga nubalsavo „už“ ar bent jau susilaikė?

Po posėdžio teko kalbėti su keliais politikais ir jie paaiškino šį „stebuklą“ labai paprastai. Verslinės žūklės protekcija užsiimantys Seimo strategai paskutiniu momentu paskaičiavo tikrai nesurinksią reikalingo 71 Seimo nario balso, kad atmestų Dalios Grybauskaitės veto. O tai reiškia, kad po nesėkmingo jiems balsavimo bus paliktas senasis, praėjusių metų vasarą priimtas ir pakankamai meškeriotojams palankus įstatymas. Todėl buvo pasinaudota sena išmintimi, kad jau geriau žvirblis rankoje negu naujas balsavimas po metų. Geriau jau prezidentės gerai „iškedentas“ naujasis nei senasis, kuris verslinei žūklei vidaus vandenyse didelių perspektyvų nepalieka. Todėl ir paskutiniu momentu buvo nuspręsta balsuoti „už“.

Ką gi laimėjome iš prezidentės veto?

Visų pirma, kvotos žvejams verslininkams bus skiriamos ne penkiolikai metų, kaip norėta padaryti, o penkeriems. Jos bus skiriamos tik griežto konkurso tvarka, o ne dovanojamos „puoselėjant tradicijas“ ar kitu pagrindu seniau žvejojančioms įmonėms. Laimėjusieji kvotas negalės jų dovanoti, perleisti ar parduoti. Nebent atsisakyti. Bus nustatytos daug griežtesnės taisyklės žvejams verslininkams, ir jei žvejai verslininkai jas nors kartą rimtai pažeis, kvota bus iškart atimama. Ne po trečio karto, kaip buvo siūloma gruodžio mėnesio priimtame įstatyme. Ir svarbiausias dalykas: Aplinkos ministerija galės savo nuožiūra, atsižvelgdama į mokslininkų argumentus, nustatyti, kiek žuvų ir kur leidžiama (o gal išvis neleidžiama) pagauti, – jai nereikės to derinti su Žemės ūkio ministerija, kuri tradiciškai nori gaudyti daug. Tai reiškia, kad jei Aplinkos ministerija, pasiremdama ichtiologų tyrimais, nustatys mūsų ežeruose ir upėse nulinius limitus – verslinės žūklės vidaus vandenyse neliks. Tokiu būdu lieka pagrindas išlaikyti ministro Mazuronio paskelbtą verslinės žūklės vidaus vandenyse draudimą nuo 2015 metų.

O tai, ko gero, šiandien ir yra svarbiausia.

Ką pralaimėjome, panaikinus senąjį įstatymą

Ir visgi, ką blogo duos naujasis įstatymas, nepaisant prezidentės iškovotų dalykų? Visų pirma, jame išvis nekalbama apie jokį mėgėjiškos žūklės prioritetą prieš verslinę žūklę, veikiau atvirkščiai sudaromos teisinės prielaidos ateityje netgi plėsti verslinę žūklę. Ačiū prezidentei, kad ne penkiolika metų, bet visgi – jokių formalių ribojimų šioje vietoje nebelieka. Verslinės žūklės draudimas išlieka tik aplinkos ministro kompetencijos ribose – įstatyme jo nėra. O tai reiškia, kad esame labai priklausomi nuo ministro asmenybės ir ministerijos požiūrio. Šiandien mums gerai – ministras ir jo komanda mūru stoja už meškeriotojų interesus. Bet puikiai žinome – vyriausybės negyvena su saule. Vėliausiai po poros su trupučiu metų bus kita vyriausybė, ir

kas žino, kokį turėsime aplinkos ministrą ir jo komandą. O jeigu jis bus iš mūsų dabartinių „draugų“ tarpo, proteguojantis verslinę žūklę, arba tiesiog paprastas žmogus, nelabai besigaudantis ir klausantis tik partijos valios, kuri šiuo klausimu turi savų interesų? Tik pora ministro įsakymų gali sugrąžinti tinklus į Kauno marias ir daugelį ežerų – jokių įstatyminių „saugiklių“ čia neturime.

Nors aš galbūt ir ne visai teisus – saugikliai gali būti, ir juos būtina sukurti. Nes vienintelis saugiklis šioje vietoje yra tik veiksminga ir įtakinga ar, „nevyniojant į vatą“, – pakankamai „lobistinė“ meškeriotojų organizacija, galinti kaip reikiant paspausti politikus ir apginti mūsų interesus. Pagrindai jai jau sudėti, žmonės, jai vadovausiantys, išrinkti – beliko sulaukti tik jos veiklos. Kol kas veiklos kažkodėl nematyti, bet, tikėkimės, tai tik laikini nesklandumai, būdingi jaunoms organizacijoms.

Apibendrinant galima sakyti, kad mums, meškeriotojams, šioje situacijoje iš esmės pavyko apsiginti, tegul ir ne be nuostolių. Tikriau – laimėti šiek tiek laiko. Tačiau tolimesnės perspektyvos labiausiai priklauso nuo mūsų pačių organizuotumo ir pasiryžimo.

Mūšiai dėl naujų žuvininkystės įstatymo pataisų baigėsi prezidentės pasiūlytu kompromisu

Parašė Dalius Rakutis
Antradienis, 29 Balandis 2014 14:52

Parašė Dalius Rakutis
Antradienis, 29 Balandis 2014 14:52